

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai, tudományos tartalmu lap és a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szentmiklós-utca, Teleki-könyvtár-épület, hová a lap szel-
lemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek
és reklamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr.; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler
(Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

Adakoztak a háborusujtott francziák részére:

Egy névtelen 6 db régi ezüst huszast, me-
lyeket mint első éves bölcsész 1831-ben jutalmul
kapott volt. — Utolsó összeg (1-ső sz.) 145 frt
25 kr, 5 porosz- 1 pápai tallér, 8 1/4 frtos, 3 fl.
és 18 lat tépés, 40 db kötőruha. Egész összeg
több a fenti 6 db ezüst huszassal.

Maros-Vásárhely, febr. 3.

A január 28 és 30-iki képviselőházi ülések-
ben a királyi biztosság és csendőrség Erdélyben
fenntartásának kérdése hozatott szönyegre. — A
képviselőház többsége ideiglenesen mindkettőt
fenntartandónak nyilatkoztatta, valameddig az or-
szág belrendezésének teljes befejezése azokat
szükségfelettivé nem teszi. Az elsőnek azonnali-
megszüntetésére Maros-Vásárhely egyik szélsőbali
képviselője Lázár Ádám a másik viszont egyik
erdélyi baloldali képviselő Pap Lajos által hoza-
tott javaslatba és nem csekély vitát keltett. A
képviselőház többségének határozata eléggé meg-
nyugtató volna arra, hogy mit se szóljunk többé
e tárgyról; azonban oly Schlagwort-ok ezek,
melyekkel a kedélyeket felizgatni, melyekkel a
népszerűsége licitálni nemesak szerfelett könnyen,
hanem veszélyesen vagy legalább károsan is le-
het, azért nem árt egy kis tájékozás a hátraha-
gyott csataterén. Kik és minő fegyverekkel küz-
döttek ott azok, kik sorsunkat a királyhágon in-
nen annyira szívókra vették.

Erdélyben csaknem megszokott panasz, hogy
az erdélyi képviselők az ország ezen részének
speciális érdekeit vagy nem ismerik, vagy ha
igen, restellik alaposan tájékozni arról a képvi-
selőházat és a kormányt, vagy ha nem restellik,
akkor nincs bátorságuk sikra kelni azoknak kel-
lően méltánylása mellett. Ugyálszik e magát jo-
gosan vagy jogtalanul, de mindenesetre fenntar-
tó közvéleményt akarták megcáfolni bal- és
szélső bali képviselőink eléggé szerencsétlenül.
Eléggé szerencsétlenül mondjuk, nem azért, hogy
határozati javaslataik érdemlett sorsukat érték,
hanem mert bizonyára e két, — indítványozók-
ban nagy fájdalmat keltett sérelem sértett leg-
kevésbé Erdélyben valakit s kétségkívül indítvá-
nyozókat is.

Nem akarjuk a királyi biztosság szükséges-
ségének fejtegetésére pazarolni a szót — elég
annyit mondanunk, hogy azon számos polgártár-
saink, kiknek még kárpótlási igényeik vannak
hátra, nem fogtak volna nagy köszönetet
szavazni a kormánynak és képviselőháznak ha
Pestre sétáltatja Kolozsvár helyett; ezer meg ezer
aprólékos, de a rend és államéletre még is fon-
tos és sürgős dolgokat is, melyek itt még a
multban gyökerező sajátságos viszonyoknál fog-
va naponta felmerülnek, nem fog Pesten szük-
séges gyorsasággal eligazítani azon kormány, mely
idejének nagy részét az interpellációkra adan-
dó feleletekre kell hogy elpazarolja, s mely az
itteni viszonyokkal s napontai fejlemények saját-
ságaival nem ismeretes annyira, mint kellene hogy
legyen — nem ismeretes pedig a rendetlenség

állapotánál fogva. Legyen az ország egyszer ren-
dezve teljesen mind a közigazgatást, mind az
igazságszolgáltatást illetőleg, és vonuljon társa-
dalmi életünk a rendezettség nyugodt medrébe
vissza, akkor mi is azt mondjuk, egy perczig
se legyen tovább királyi biztosság — de meg-
szüntetni most, midőn a rendezésnek küszöbén ál-
lunk a mellett, hogy compromittálna a kormányt
és képviselőházat, bizonyára nem válna hasznára
ezen ország résznek. Ha vágytak az elsőre javas-
lat tevő képviselőink talán párt taktikából, nem
volt szabad vágniook az utolsóira.

És mi alkatmatlanságára van a csendőrség
Erdélynek? Mit tesznek ezek most? Adisztálnak
ott, a hol karhatalomra van a tisztviselőnek szük-
sége, még pedig adisztálnak humanitással, mint
teljesen fegyvermezett rendőrség, nem pedig go-
rombasággal, kimélytelenséggel, mint szoktak pan-
duraink, plájásaink, kik rendesen a pálinkás vagy
boros kancsóból meritnek némi bátorságot, mi-
helyt erélyesebb fellépésre van szükség. — Most
létezik a csendőrségben oly közeg, mely a nél-
kül, hogy valakinek nyugalmát vagy szabadságát
törvényes felhívás nélkül csak egy perczig is za-
varná, némi rendészet fenntartására teljesen al-
kalmas, képviselőink meg akarnák fosztani ezen
ország részt még ettől is a nélkül, hogy képesek
volnának pótolni annak helyét! Oh dehogy! hi-
szén azt mondják, hogy teremtsen a kormány
fél év alatt rendészetet. De honnan és miként
valameddig községek, törvényhatóságaink ren-
dezetlenek?

A királyi biztosság rendkívüli intézkedés, s
annak a ki nem fontol első gondolatja rá: mi-
nek ez? hiszen nem vagyunk forradalmi állapot-
ban s ily intézkedés az alkotmányos szabadság-
nak több, kevesebb részben korlátozása lévén,
gyűlöletes. És ezen állásponttól hatalmas phrasio-
kban lehet rá dörögni a pereat-ot. Ám de ki visz-
sza és előre tekintve a jelennel komolyan számol,
észre fogja venni, hogy a királyi biztosság ma
még egyebek mellett, valameddig a szabadság a
rend, annak is egyik biztosítóka nálunk s legfő-
lebb is annyit mondhatunk rá: adja isten, hogy
ne legyen hosszason szükségünk reá.

A csendőrség gyűlöletes nem magában az-
ért, hogy rendőrség, mert a kinek csak van va-
lamije, mindenkinek jól esik hogy ez létezik, —
hanem gyűlöletes azért, mert azon institutióknak
egyik maradványa, melyek sok évi szenvedéseink-
nek forrását képezték. Népszerűséget hajhászni,
kapóssá lenni vele ennek megtámadása igen
alkalmas. De mi csak arra kérhetjük önöket, hogy
a mig derék magyar szabásu ruhát nem tudnak
adni reánk, ne tépjék le hidegtől reszkető tagja-
inkról az idegen öltönyt, mi legalább megóv a
megfagyástól. Azt szokták mondani rá: 1848
előtt sem volt csendőr és még is volt rend és
biztonság az országban. Mi csak azon csekélység-
re figyelmeztetjük, hogy 1848 előtt nem volt 1848
sem és az azután bekövetkezett demoralizáló kor-
szak s nem voltak azon hajlamok és törekvések,
melyek azután mind a szintérre kerültek.

Nem ezek az erdélyi részek sérelmei, ha
vannak uraim! hanem azon megkülönböztetések

sok tekintetben, melyeknek értelmök az unió után
igazán nincsen, s melyek, ha tovább is vezet-
nek, az erdélyi részeket egy mostoha provinci-
ává fogják devalváltni. Tessék inkább ezekre ter-
jeszteni ki figyelmöket, természetes, ezekre is
azoknak gondos tanulmányozása után, mire ott
elég alkalmuk lehet, s miként ezen ország rész
nem a kormányt és képviselőház többségét, ha-
nem első sorban és egyedül úgy bal, mint jobb
oldali képviselőit vonhatja felelősségre.

— **Országgyűlés.** Az állam költségvetés részletes
tárgyalása, a belügyminiszterium szükségletével, m. hó
27-én tovább folyt. Elvi jelentőségű kérdés ezuttal nem
került elő. Hosszasabbacska vitát csak azon kérdés idézett
elő: hogy a városi főispánok fizetése most szavaztas-
sék-e meg a kineveztetés esetére, vagy annak idejében
póthitel által gondoskodják a kormány. A dolog úgy dőlt
el, hogy a fizetési előirányzat felvételét a költségvetésbe
Ebből következtetve, a meggyerendezési törvény életbe lép-
tetése nem sokáig várat magára. A tárgyalás, mely hova
tovább, zajosabbá vált, még a 28-iki ülésen sem érhetet
véget. Az erdélyi kir. biztosság kérdése, ez ülés nagyobb
részét elfoglalván. M.-Vásárhely balközépinek választott
szélsőbali képviselője a kir. biztosságot semmi tekintetben
sem tartván szükségesnek, azonnal leendő megszüntetésére
határozati javaslatot ad bé. Ellene gr. Bethlen J. gr
Teleki D., és hosszú sora viszonyokat s politikai té-
nyezőket számba vevő higgadt politikusoknak állott so-
rompóba, a szavazást azonban egy későbbi ülésre, kel-
lett halasztani, mely 30-án meg is történt. Ezután a ke-
reskedelmi miniszterium költségvetése került tárgyalás alá.
Wahrmann mint a pénzügyi biztosság előadója felol-
vassa a bizottság általános jelentését, mire a vitakozá-
sok megkezdődtek ugyan, de ezen gyűlésen nem érhettek
véget.

Tanulmányok törvénykezési rendszerünk mezején.

IV.

Sommás eljárásunk lényege.

Sommás eljárásunknál harmadik teendője a bírónak
a jegyzőkönyv felvétele. Erre nézve a törvény meghatá-
rozása nagyon is tiszta és szabatos: „a kinyomozott tény-
állást a felek jelenlétében s a bizonyítékokra hivatkozva,
röviden jegyzőkönyvbe foglalja.” Csudálatos, hogy egyes-
biróink még is ez ellen vétnek legtöbbször.

Egy sommás tárgyalásról jegyzőkönyvnek nem le-
het, a törvény meghatározása szerint nem szabad egye-
bet foglalnia magában, mint a kinyomozott tényállásnak
rövid leírását. Benne nem a felek felelkeznek egymással,
hanem a bíró önállólag terjeszti elő a tényállást úgy, a
mint kinyomozta. Ha abban észrevehető hégaz vagy mu-
lasztás van, az a bíró lihája és nem a feleké; neki, a
mint már említettük, nem szabad a feleknek mulasztá-
saira sem hivatkozni, sem támaszkodnia ítéletében. Mel-
lékes észrevételei, vonatkozásai a feleknek, fejtegetése a
jogviszonyoknak, a törvénynek alkalmazásának, szóval a
tényállás kitisztázásán tuli szószaporító okoskodások egy
sommás tárgyalási jegyzőkönyvben helyet nem foglalhat-
nak. Legfőlebb is, a vélt jogviszonyra vagy törvényre hi-
vatkozás, merőben szárazon és röviden, mennyiben azokra
a feleknek egyike vagy másika reflectálni képes, teljesen
elég. A bírónak a felek által kifejtett elméletre szüksége
nincs és az által a biztosan tájékozott tények és azok
jogi következményeinek megítélésében vezetetni magát
nem szabad. A feleknek a jegyzőkönyv ellenőrzésére le-
het sajátképp befolyásuk csak is, mennyiben a bírót a
törvény arra utasítja, hogy azt a felek előtt felolvassván,
az általuk netalán tett észrevételekhez képest, a mennyi-
ben azokat helyeseknek találná, kijavítsa. A lehető ész-
revételek közül is csak azokat kötelez tekintetbe venni,
melyeket helyeseknek talál. Mondhatná valaki, hogy a
bírónak a felekre káros, könnyen válható hatalom van
adva, miután ugyan is tőle függ, hogy mit találjon he-
lyesnek, mit nem, annál fogva a felek még lehető észre-

vételekre nézve is a bírói önkénynek alárendelve vannak. Azonban e hatalom elegendőleg van határozva és egyensúlyozva az által, hogy ha bíró az általa ugyan helyesnek nem találta, de a fél által olyannak vélt észrevételét ennek tehetebe nem vette, a félnek az aláírást megtagadnia okadatoltnak lehet és a bíró ezen körülmény megjelölésénél az okot röviden előadni köteles, mire felebbvitel esetében, ha arra kényszerülne a fél, biztosan hivatkozhatik a felsőbb bírónak alkalma nyílik az észrevétel helyes vagy helytelen volta felett híráskodhatni.

A gyakorlat — szerintem visszaélések — továbbá azon kérdést merítik fel, hogy valyon akkor is ragaszkodhat-e a bíró a jegyzőkönyvnek ilymódon szerkesztéséhez, ha felek ügyvédek által képviseltetik magukat? Nézetem szerint, nem csak ragaszkodhatik, hanem köteles magát szigorúan alkalmaznia a törvényben talált utasításához, akkor is, ha ügyvéddel van dolga. A törvény nagyon világosan és határozottan mondja, hogy sommás tárgyalásnál „alakoszerű periratoknak nincs helye.” Valamint írásbeli, vagy jegyzőkönyvi alakoszerű felekezéseken átvett tárgyalásnak sem lehet a sommás eljárásnál helye. A bíró csak úgy tekintheti a képviselő ügyvédek is, mint magokat a feleket, s azoktól épen úgy köteles a tényállást kinyomozni, mint ezektől, a nélkül, hogy hosszadalmas szószaporító felekezésekre nekik tért nyitnia szabad volna. A jegyzőkönyv ekkor is a bíró fogalmazása marad s az ügyvédeknek sem marad más joguk, mint ellenőrizni a kinyomozott tényállásnak helyes leírását, legfőleg is észrevételeiket tehetik meg annak a bíró által lett szerkesztése az azoknak nem méltánylása esetében az aláírást okadatoltnak megtagadhatják. Nem tehet a bíró egyebet, már azért sem, mert a jegyzőkönyv helyesen szerkesztéséről, valamint a tényállás ép és hiánytalan kinyomozásáról egyedül ő felelős. Nem kétkedünk azért kimondani, hogy merőben helytelen azon eljárás, miszerint a bíró magát passivitásba helyezve a feleket vagy ügyvédek alakszerű perbeszédében szerepeltetni. Helytelen mert sommás eljárásunknak célja az, hogy a bíró maga nyomozza ki a tényállást, a nélkül, hogy a feleknek vagy azok ügyvédeknek alkalmat nyújtana egy vagy más lényeges körülménynek kitérő nyilatkozatok vagy agyonhallgatás általi elburkolására, mi igen gyakran történik s legkivált, ha ügyvédek felekeznek egymással a bíró közbejövetele nélkül. Csoportosan lehet felmutatni az eseteket ily visszaélésre. Nem egy esetre hivatkozhatnánk, melyben a bíró egészen odáig tévesztette magát, miszerint ítéletét azzal indokolta, hogy miután a fél ügyvéd által képviseltette magát s az ezen vagy ama körülményre nyilatkozni elmulasztotta, annál fogva ezen mulasztásra alapítva így vagy amugy ítélt. Sommás eljárásnál, nézetem szerint, ennek helye nem lehet. Sőt találkoztunk már oly visszaéléssel is, mely szerint a tárgyalásnál megjelent alperes, a felperesnek keresete rendén előterjesztett minden állításait elismeri, s megjelenvén aközben képviselőre felhívott ügyvéd, ezt mi sem tartoztatván vissza megtagadni védenének kifejezett és már a jegyzőkönyvben felvett bevallásait, a konok tagadónak nem csak dicstelen, de egyszersmind jellemtelen tervre igyekezett vezetni védenéjét. Sommás eljárásnál a bíró ily visszaélésnek tért nem nyithat s nézetem szerint a felsőbb bírónak kötelessége feloldani az eljárást, mihelyt a sommás rendes jegyzőkönyvi tárgyalással lett átváltoz-

tatva s a tényállás teljesen tisztába hozva nincsen, sőt a semmitősségeknek a 92. §. alapján már csak ezen okból is meg kell semmisítenie.

A sommás tárgyalásról jegyzőkönyv ezek szerint nem tarmalmazhatván egyebet, mint a tájékozott tényállás rövid leírását, valóban szükségfelettinek tűnik fel előtünk a legfelsőbb bíróságnak azon intézkedése, miszerint a másodbíróságok köteleztetnek a sommáson tárgyalat ügyekből is perikivonatot készíteni. Vagy nincs szabályszerűen és helyesen heresztül vezetve a tárgyalás s ez esetben feloldandó, vagy ha helyesen van, a sommás tárgyalásról jegyzőkönyvnek kivonata alig lehet, s így a másodbírósági kivonat, ha teljes akar lenni, viszont nem igen lehet egyéb, mint szükségfeletti ismétlése magának, a jegyzőkönyvnek vagy legfőleg, ha az nem magyar nyelven íratott, átfordítása. Ily felesleges munkával terhelné a bíróságokat akkor, a midőn azok különben is túlhalmozva vannak a munkával, valóban szükségfelettinek látszik.

Gyarmathy Samu.

Nyárad ur „szellőztetés félé” cikkére.*)

Bizonyos Nyárad urnak a „Magyar Polgár 21-ik számában annyira kiáradnak szenvedélyei, hogy a Nyárad folyó sem különben a mosatni esős időkben; neki zúdul a „főconsistoriumnak,” iskoláknak, az iskola előljárósága és „tanárikarának” stb. s nincs más törekvése, minthogy mindezeket a gyanúsítás sárga iszapjával bekeverje. Nagy bátorság ennyi ellennel szembe szállni kivált ha a mint a sorok közül határozottan kiolvasható egy „tiszteletes ur” szánja magát ekkora vitészségre. Lássák kihívott társaink hogyan végeznek Nyárad urral; rászünkrol kötelességünknek tartjuk: ellenünk intézett gyanúsításait határozottan visszautasítani.

Legsúlyosabb vádja: hogy nálunk az iskolai célokra szánt adományok „elzsebeltetnek.” Valóban, midőn ily fontos váddal mer Nyárad ur a közvélemény előtt föllépni, bizonyosan gondoskodott adatotról, melyekkel azt bebizonyítani is képes. A kik az erdélyi ev. ref. főtanodák vagyon kezelését az eddigi s most is fenálló szervezet szerint ismerik: tudhatják, hogy ily „zsebelés” nem történhetik; mert hiszen csak is az „egyházi főtanács” vagy előljáróság által meghatározott kiadások fizetnek ki, és pedig mindig utalványozás és számadás mellett. Mi ezennel egész tisztelettel figyelmeztetjük a mlsgos „egyházi főtanácsot” méltóztat Nyárad urral eléadatni a docekat, hadd tudhassa a nagy közönség, kik rakják zsebre az iskolának szánt adományokat — a perceptor-e? tanárikar-e? vagy a curátorok?...

Tán az bántja leginkább Nyárad urat, hogy az iskolai előljáróság nem mutatja ki minden segédmezőnek külön-külön, hogy az épen általa befizetett pénz épen mire fordított? Uglátszik: nem elégszik meg azzal,

*) A „Magyar P.” 21-ik számában, Nyárad aláírással, egy „Szellőztetés félé” című cikk jelent meg, mely a helyi ref. főiskolai előljáróságot egyebek között a kolegom vagyona „elzsebelésével” vádolja. A dolog helyi érdekű is lévén, a főtanoda előljáróságának következő visszautasító nyilatkozatát jónak látjuk mi is közre adni.

Szerk.

hogy iskolai célra volt följánlva és arra is fordítottak, s hogy erről az „előljáróság” az illető főfelügyelő testület elébe, pontos kimutatását fölterjeszteni mindig kötelességének tartotta s tartja most is. Mások is járulnak bizonyos évi segélyvel egy vagy más „intézet” segítésére s az ellenőrzést az illető felügyelő testületre bízzák. Nem is lehet ez másképen. Mert valyon kívánhatják-e azok, kik pl. a muzeum s más ily intézet számára bizonyos évi összeget adnak, miszerint az illető kezelők kimutatást adjanak arról is, hogy kinek-kinek a maga 5 — 10 — 100 frt adománya épen melyik hivatalnok fizetésébe foly be, épen melyik könyvet, állatot vagy ásványt vásároltak vele? Az, hogy Nyárad ur és minden segélyezőnek külön kimutatást nem küldünk nem lehet igaz érvényű ok ama vád emelésére.

Még hagyján, ha az illetők mindig biztosan előre fizetnének bizonyos összeget! Ugy még megörlénhetnék, hogy az évenként bizonyos külön meghatározott célra fordítottassék. De így...! valjon mi történt volna pl., ha valamelyik tanító fizetését kizárólag csak a külföldi nagy tiszteletű „egyházmegye” által följánlott segélyre utaltuk volna? miből élt volna az a tanító tíz év óta, ha iskolánkat el nem hagyta s biztosabb állomást nem keresett volna?.. így a szakadozottan bejövő segélyt az „előljáróság” az iskola akkori legsürgősebb szükségéi fedezésére fordítja és pedig gyakran épen olyanokra, melyeket a pontatlan fizetés miatt maguk idejében kelleni fedezni nem lehetett.

Hogy az „előljáróság” az iskola fennállatása érdekében mily lelkiismeretes és takarékos jövedelem kezelésre van utalva: Kitészik, ha megtekintjük mennyi jövedelemből áll fenn a maros-vásárhelyi ref. főtanoda.

A méltóságos egyházi főtanácshoz a múlt évben fölterjesztett kimutatás szerint: e főtanodának részint öt — részint hat száztolival kamatoz özves köz alapja — belé számítva az eddig befolyt, vagy ha bár rendetlenül is kamatozni kezdett és ezek között első helyen az „egyházmegye” által följánlott segély tőkéket is: — 152,436 frt. 33 $\frac{1}{2}$ krt, mely tőke kamatja, ha rendszeren befolyna is 8805 frt. 33 krt. tesz. Ezen kamatokhoz hozzá adva minden más jövedelmet, úgy mint: haszonbér — nyomda — tanodai minden fizetendőseket, minők például beiratás, lakás, fűtés díj, cameraticum beneficium, és az „egyházi főtanács utján jövő segélyt: az egyházi főtanácshoz fölterjesztett múlt évi kimutatás szerint, tett az összes 1869-ki bevétel 15,038 frt. 31 kr.

Ilyen évi jövedelemből kell a tanodának fizetni: 6 rendes-, 4 segédtanárt, 8 szak- és osztálytanítót, 1 rendes és 2 segéd rajztanítót, 1 zene-tanítót, 1 műének tanítót, 1 testgyakorlat tanítót, irántanítókat, pénztárnokot, ügyvédet, könyvtárnokot, seniort, ellenőrt, organistát, özvegy nyugdíjt, több jutalmakat, rendszeres ösztöndíjakat, évi adót, tűzkármentesítést stb. Ebből kell fenntartani a könyvtárt, természettani, vegyteni műtermeket, terményrajzi gyűjteményeket, iskolai kórházat, a tanoda fő épületét minden igazításokat és takarításokat, világítás, osztály és lakszobák fűtésével, 6 tanári szállást és fedezni igen sok apróbb és véletlen kiadásokat.

Jól tudjuk azt, hogy nem tartozunk Nyárad urnak még ennyi kimutatással sem a mennyit a fennebbieken tévünk; de megtettük mégis, mert mi nem rettegünk az általa oly fontoskodólag hangsúlyozott, „szemtelen

TÁRCSA.

Zoologiai tanulmány.

Az állatok lelki tehetségéről.

(Németből.)

2. A ló, macska, majom és más állatoknál.

(Folytatás.)

Az állatok helyismeretét rendszeren az ösztön nyilatkozatának tekintjük, azonban az néha talányos módon nyilatkozik. Watson beszéli, hogy egy baromkereskedő egy kutyát, kapván ajándékba, azt Londonba vitte magával: ez azonban az első kedvező alkalmat megragadván, falura tért vissza régi urához, ki 24 német mfdnyire lakott. Számtalan ehhez hasonló tény létezik, melyek egymást hitelesítik. De ennél sokkal nehezebb megérteni azon két kutya történetét — habár azt különben a legpontosabb hitelesség támogatja, — melyek elajándékoztattak, és még is egyik Bremából, a másik pedig Americából hazatért Angliába régi urához. Részünkrol ez eseteket úgy magyarázzuk, hogy Anglia és népe — légalább a kutyák előtt — saját nemzeti szaggal bírnak, minek következtében egy idegen kikötőben levő kutya — ha ugyan angol hajókkal hagyta el hazáját — ezek és az angol matrózok szagja iránt inkább vonzódik, mint az idegen hajóké iránt. A honvágy ösztönét ez ezen járművekre: de kérdés, hány hazatérő kutya tévedhet hasonló esetben épen azon hajóra, mely őt talán a föld túlsó felére szállítja? 100 kutya közül, melyek már megkísértették hazájukba tengeren visszautérni, alig egy-kettőnek sikerül az óhajott hajóra jutni; nekünk pedig csak a sikerült kísérletek jutnak tudomásunkra. míg a sikerteleneket senki sem említi. Nagyon bámulatos azon eset is, melyet Jackson említ; Solikofer Leonhard, sweiczi patricius, mint szövetségi követ menvén a franciaia udvarhoz, néhány napig elzáratta kutyáját, hogy ne fusson utána; de ez mihelyt elszabadult, útnak indult, s Párisba megérkezvén, bemutatta magát urának; és ezen eset megörökítése végett, még ma is mutatnak egy festvényt Thüringiában, a Solikofer család kastélyában. Ez eseményre többé kevésbé hejyes magyarázatot adni a t. olvasók utángondolására bizzuk, részünkrol megnyugtató magyarázatát találni képesek nem vagyunk. A kutyák messze beúsznak a tengerbe, mit bizonyít az is, hogy egyszer a biscayai öbölben egy újfundlandi kutyát emettek be a hajóba, mely

kétségtelenül tengeri vándorlásra indult volt, miután közel s távolban egy hajó sem látszott, s nem sok idő múlva az állat ismét kiugrott a hajóból.

A macskák nagyobb ragaszkodást tanusítanak a hajlék, mint annak lakói iránt azonban volt eset, hogy egy scót család Edinburghból egy 6 német mértföldnyire eső városba költözött át; a házi macska az induláskor elrejtőzött, de néhány hét múlva még is föltalálta az útát régi uraihoz. Ezzel épen ellenkezőt mond valaki a „Times” 1866 egyik februári számában, hogy t. i. Wright nevű alezredesnek volt egy macskája, mely urával együtt Plymouthból Portsmouthig vasúton ment, de a lakhely cserével nem lévén megelégedve, egy vasárnap eltűnt és a közelebbi szerdán ismét Plymouthban látták a régi szálalón. Különb a macska ilyes ragaszkodása egyes helyiségek iránt azon tartós és büséges viszony eredménye, melyben a szomszédságbeli társaival szokott élni.

A lovak is képesek ismét feltalálni régi hazájukat, de a számár e tekintetben előbb áll. Ister nevű fregatte 1816 márcziusában Gibraltárból Maltába utazván, Gata hegycsúcsánál zátonyra jutott. Egy katonatisztnek, ki Gibraltárból Maltába tértetett át, számarva volt a hajón, melyet a hajósok a tengerbe vetettek, remélvén, hogy úszva ismét a partra jut. Ugy is történt, mert Gata hegycsúcsától a 40. mfdre eső Gibraltarhoz oly rövid idő alatt tért vissza, hogy látszott abból, miszerint a legrovidebb útát választá. Juhok és disznókról is vannak, habár nem is ily nagyszerű esetek feljegyezve, sőt Monboddó lord hasonlót beszél egy kigyóról, mely Pondicherryből, hová a francziák zsákmányként szállíták, visszament a 20. n. mértföldnyire eső Madrasba. Madaraknál oly rendeseknek találjuk az ilyes eseteket, hogy többé nem is csodálkozunk azon, ha ugyanazon fecsképar minden évben visszatér hozlánk közép-Africából. Meg van ez ösztön még a teknősbékákban is. Egy angol hadihajó hazatérő útjában Ascensionból igen sok teknős békát hozott magával, melyek közül egyet, mivel egy lába hiányzott, a matrózok Nelsonnak neveztek. Nagyobb részök elpusztult útközben, s Nelson is csak gyenge egészségben érhett Angliába; elhatározták tehát a matrózok, hogy kedvenceket, még halála bekövetkezése előtt a tengerbe dobják. Egy idő múlva ismét kifogták ezen teknősbékát Ascensionnál, s hogy ez ugyanaz volt, azt nemcsak hiányzó lábáról, hanem azon néhány befűrtöl is fölismerhették, melyeket hajóra hozatala alkalmával teknőjére nyomtak volt izzó vassal. Tudva van, hogy a Niluson utazó hajókon méhkosarak vannak, melyeknek lakói elrepülve este térnek haza, ámbár a hajók a nap hosszában sok mértföldet hagytak hátra. A

méhek ezen ügyessége, lakhelyök feltalálására vonatkozólag, onnan van, mert ők kitérés nélkül, mindig egyenes irányban repülnek; ezért tudják az északamerikai méhkeresők oly könnyen fölfedezni a vadméhek tanyáit. Megfognak két hazatérő méhet, azután egyik vadász egy megfogott méhvel nagy távolra megy társától, akkor mindketten elbocsátják a méheket s választott irányukat követik, s a hol útjuk találkozik, azon pont körül találják fel és pedig többnyire gyorsan a vadméhek tanyáját. De ezen helyismeret nem csak állatokra szorítható, mert még a természeti, primitív állapottól nem messze távozott emberek is bírnak azzal; ugyanis gyakran vezették már haza az australian bennszülöttek az eltévedt gyarmatosokat 20 n. mfdnyi távolra is mindig egyenes irányban oly pusztákon át, melyeken tájékozási eszközül semmi sem szolgált, és pedig oly pontosan, mintha valami láthatlan iránytű vezérelte volna őket.

A madarak között a varjak és hollók a legokosabbak. Midőn Clure felfedezői útja alkalmával az északi jegestengeren rekedt a fagy miatt, két varju azon célból kereste fel hajóját, hogy az évezhető konyhahulladékokat elhordja. Ezek a hajón levő kutyát, mely őket szüntelenül eljleszteti iparkodott, pompásan ki tudták játszani. Felváltva hol egyik, hol másik madár szállt le közvetlenül a kutya elébe, mely azt felreppentette és a madár színlét lomhasággal távozott el a kutyától. Ez remélve, hogy előbb utóbb elfoghatja a rest madarakat, hevesen folytató az üldözést, de míg a madarak őt igen messze elcsalták, addig azok gyorsan visszarepültek a hulladékrakásra s ellenfelük visszatértéig élvezetes szemlét tarthattak azon. A holló is nagy kópé, mert gyakran megleték, hogy a lánczra kötött kutyával ingerkedvén, csemege darabokat vitt annak közvetlenül orra elébe, de midőn a kutya ezeknek utáná kapott, ügyesen tovaröpent velök. A vetési varjak élénk emlékezzetel bírnak mit a híres ornithologus Wilson közleménye eléggé bizonyít; ugyanis egy amerikai Delevareből, házánál fölnevelt varját elvesztvén, midőn 11 hó múlva egy varjuserég, repül el feje felett, azok egyike — az elvesztett növendék — hirtelen felismervén őt nagy károgoások között vállára szállott. De midőn régi ura utáná nyújtá kezét, ismét felrepült és többé nem volt látható, mert a szabadság gyönyöreit többre becsülte a ssolgaságban élvezett barátságos bánásmódnál.

(Folytatása köv.)

Páll Károly.

nyilvánosságtól, — és megtettük azon tiszta öntudattal, mely arra készlet, hogy meggyőződtessek a Ny. ur gyanúsításait olvasott nagy közönséget, mikép a fent előadott jövedelmekből az iskola minden fölemlített költségeinek fennakadás nélkül való fedezése után nem csak „bezebebelni” való nem marad; de iskolánkat a jelenkor magasraemelt igényei szerint — főként a természettudományok tanításához szükséges eszközökkel, tananyagokkal — ellátni és berendezni csak szegényesen vagyunk képesek.

A mi pedig a nagy közönségtől eltekintve csak magát Nyárad urat illeti: tudnia kellene, hogy századok által megszentelt törvényhöl fogva a mltságos „egyházi főtanács” azon „nyilvánosság”, hová nemcsak mi, de az erdélyi ev. ref. iskolák sáfarkodásait híven és pontosan betérjeszteni tartoznak — az illető iskolák előjárásainak közvetlen felügyelete mellett a főconsistorium öröklik ezek felett. Mindazon kegyes adományozók, kik századok óta iskolai czélokra alapítványokat tettek, annyira meg voltak elégedve a főconsistorium ellenőrzésével, hogy igen sokan határozottan kikötötték adományleveleikben, mikép csak azon esetben áll alapítványuk, ha a főconsistorium öröklik felette. Nyárad ur is meg volt elégedve ez ellenőrzés el. midőn évi adományát tevő. Hogyan van az, hogy most egészen más „nyilvánossággal” akarja az adományokat felügyeltetni? Valjon nem csak mesterséges ürügy-e ez arra, hogy parolájára tett kötelezettségétől magát föloldozottnak mondhasssa? Tessék végére járni, ha valjon elmellőztük-e ez adományok csak egy fillérét is bemutatni az egyházi főtanácsnak: elmellőztük-e kimutatni, hogy a bevett adományok utolsó krajczárja is „mi módon és mi célra” lőn felhasználva. Önnek, mint az egyházi főtanács tagjának, joga van betérjesztett kimutatásnak a legszigorubb kritika alá venni. Megtette-e és kritikát, és ha igen, hol fedezett fel benne sikasztást, „zsebelést”? soha ilyen adatok nélkül bocsátotta szélnek „szellőztetését”: ugyan mi nevet érdemel ön tette?...

Épen ily alaptalan Nyárad ur azon vádja is: mint-ha mi a tanulóknak szánt alapítványokat visszatarthatók (ezt is zsebre raknók). S igazolja-e avagy csak egyetlen tényvel is e vádját? emlit-e, avagy csak egyetlen nevet is, kit alapítványi jogos követelésétől elutasítottunk volna? Nálunk a külön czélra rendelt alapítványok a közalaptól külön kezelteknek. — Nálunk minden alapítvány rendben van, az illetőknek rendes időben híven kiszolgáltatjuk. Ugy látszik: ez a „szellőztetés” sem egyéb Nyárad ur fantáziája ábrándképei kergetésénél.

A házaló olaszok nem árulnak oly rossz képet, mint a minő Nyárad urnak azon allegóriája: hogy „a ref. főtanoda csonka épületéből a közelebbi esős nyárnak árville a jogi osztályt kizsárolta.” Nem árvisz mosta el az iskolánkkal kapcsolatban volt jogakadémiát, hanem a főconsistorium szüntette azt be ideiglenesen alaphiány következtében; de ebben is épen oly gondatlanul hibáztatja Nyárad ur az előjáróságot, mint a fentebbiekben; mert hiszen józanon csak nem gondolhatja senki, hogy fenemlített jövedelemből még jogakadémiát is lehessen fenntartani. Vagy tán a Nyárad uréhoz hasonló biztos és állandó adományokra(?) bízták volna az illető jogtanárok jövőjüket? Ha a segélyadományozások megszűnnek az illetők részéről — mi iránt Nyárad ur igen szép kilátást nyújt „szellőztetésében” de a miben nem hisszük, hogy követőkre találand — tanodánk főtanodai jelleméből is alá fog szállani, egy algymsium rangjára fog mulhatlanul degradáltatni. Ne tölünk kérdje tehát Nyárad ur: „hogyan fog ez tetszeni”, hanem azon nagy terriorium szülőitől, honnan iskolánk tanonezeit újonozza. A segélyadás megszűnésének kilátásba helyezésével nem minket ijeszt meg Nyárad ur, hanem a sok száza menő székelyföldi, mezőségi stb. szülőket: önmagának kell attól megrettennie — ha gyermekei vannak

Maros-Vásárhely, 1871. február 1.

A ref. főtanoda előjárósága.

A marosszéki s egyszersmind országos bünyenyítő törvényszéknek 1870 beli munkaköre s börtönügye kimutatása.

I.

b. Bünyenyek:

A beadványi jegyzőkönyv szerint 2699 számok alatt kezeltettek. Egyébiránt ügydarab 1869-ről 1870-re hátralékban maradt 328, melyhez járult 1870-ben 311, összesen tehát 639 darab állott ellátás alatt, mely összegből csatolás, áttétel megszüntetés és felhagyás által ellátott 258. Végtagyalás által pedig 78, összesen tehát 336 ügydarab láttatván el, maradt hátralékban 1871-re 311. Ekkora hátralék összeg nem mutatkoznék, ha a Schmerling korszakból örökölt 269 darab hátralékkal nem kellett volna küzdeni a törvényszéknek. Minek nem létele esetében a bünyenyek rendes folyamathoz lennének, dacára annak, hogy az országos és több delegált bünyenyek közül gyakorta egyetlen egynek vizsgálata és ellátása több időt és munkát igényel mint 30 — 40 keblü ügy. Továbbá megjegyzendő, miként a végtagyalás nélkül ellátott bünyenyek közül 49 közhitel papir hamisításbéli bünyeny a tettes kinem puhatolhatása miatt szüntettetett meg. 5 ügydarab pedig ugyan oly nemü, s 2 felségsértési végtagyalás útján láttatott el. Kiemelendő még, miszerint az 1870-ik év folytán összesen 136 rendes és rendkívüli bünyenyi ülés tartatott.

b) Személyek.

A vizsgálat alá vont személyek közül bünyenyért és vétségért 1869-ről bünyyadi perbe fogva vagy vádállapotba helyezve maradt 22, ezekhez járult 1870-ben 106, összesen 128, kik közül az illetőleg tartott 92 végtagyalás folytán 104 elítéltetett, 6 fölmenttetett, 2 meghalt, következésképp vádállapotba helyezve maradt 1871-re 16 személy. Az elítélt személyek közül esik:

Nyilvános erőszakossági bünyenyért 4. Vallásháborításért 2. Emberölésért 10. Emberölésért vigyázatlanságból 1. Súlyos testi sértésért 50. Tolvajságért 20. Csalásért 4. Okmány hamisításért 1. Felségsértésért 2. Közhitel papir hamisításért 10. Összesen 104.

Jegyzés. Az 1858-ki május 3-án kelt nyílt parancs 1. czikke értelmében elítéltetett:

Életbiztonság elleni áthágásért 6 felmenttetett 6 Vagyonbiztonság elleni áthágásért 7.

A közügyészet fellebbezésén 17 ítélet ellen, helyben hagyatott a t. királyi ítélet tábla által 13; ugy szintén más nemü megfellebbezett 12 végzés közül 9 hagyatott helyben.

II. Börtönügy.

a. Vizsgálati foglyok. Vizsgálat alá vont személy maradt a börtönben letartoztatva 1869-ről 1870-re 82 fi, 5 nő. Ezekhez járult 1870-ben 127 fi, 12 nő, összesen 209 fi, 18 nő, kik közül a vizsgálat folytán fölmenttetett 115 férfi, 10 nő — jogérvényesen elítéltetett 32 fi, 2 nő, 1 meghalt. — Összesen 148 fi, 12 nő maradt tehát vizsgálati fogságban 1871-re 61 fi, 6 nő.

b. Fegyenczek.

A fegyenczek létszámából 1869-ről 1870-re hátra maradt 15 fi, 2 nő. Ezekhez járult 1870-ben 63 fi, 5 nő, összesen 78 fi, 7 nő. Ezekből országos fegyintézetbe elszállítatott 11 fi, 2 nő, — büntetését kiállotta 32 fi, 5 nő, ápoldába szállítatott 1, összesen 44 fi, 7 nő, tehát létszám az 1870-ik év végén fi.

Közli Csongvay Károly főügyész.

Min. rendelet a jogi tanulmányok magán tanulása iránt.

(Folytatás és vége.)

11. §. A vizsgálatra bocsátásnak megtagadása ellen az illető az oktatásügyi miniszterhez fellebbezhet. Ez ügybeni felfolyamodások kellőleg fel szerelve az illető jogtanodai igazgatóságnál adandók be, mely azokat jelentése kíséretében a közoktatásügyi miniszterhez felterjeszti.

12. §. A 8-ik §. értelmében rendszerint megtartandó magánvizsgálatokon kívül jelentkező magántanulók megvizsgálására az időnek meghatározása az igazgatóság hatásköréhez tartozik.

13. §. A magánvizsgálatokat rendszerint a jogtanodai igazgató mint elnök végzi azon tanárokkal, kik azon tanulmányokat tanítják, melyekből a magántanuló vizsgálatokat tesz. Ha azonban az igazgató egyébkénti elfoglaltatása miatt valamennyi magánvizsgálatoknál az elnöki tiszttel egymaga személyesen nem teljesítheti, a tanárikar elhatározása szerinl egyes magánvizsgálatoknál az elnöki tiszttel megbízott tanárok helyettesítik. A magántanulók ismétlési vizsgálatánál ugyanaz elnököl, ki a rendes vizsgálatnál az elnöki tiszttel teljesítette.

14. §. Minden magánvizsgálatért az elnök, valamint a vizsgáló tanár számára mindegyik félvi tanulmány után egyenkint két-két forint, s az egész évek után négy-négy forint fizetendő. A vizsgálaton megbukott tanulók a vizsgálat ismétlésénél ugyanazon díjt tartoznak fizetni, megjegyezve, miszerint a vizsgálat csak azon tanulmányokból ismétlendő, melyekből az illető tanuló megbukott, s a vizsgálati díjt is az ismétlési vizsgálatnál csak ezen tárgyak után kötelesek fizetni.

Oly magántanulóknak, kik szegénységüket kellőleg igazolják, az illető tanárok hatáskörében fekszik a vizsgálati díjakat egészen vagy legalább részben elengedni.

15. §. A magántanulóknak kiszolgált vizsgálati bizonyítványok tartalma, s egyéb a nyilvános tanulókra néve is a főnévjegyzékbe vezetendő adatok „Magántanulók” fejezete alatt a főnévjegyzékbe bejegyzendők, hogy a netán szükségelt bizonyítványi másolatok ennek alapján kiadathassanak, s egyéb a tanügy érdekében tudni szükséges adatok nyilván tartassanak. Ehez képest azon eljárás, mely szerint a magántanulók az eddigeli szükségelt engedély elnyerésére után magokat bizonyos záros határidő alatt az illető jogtanodánál külön beiratni tartoztak, jövőre nézve megszüntetettik.

16. §. A nyilvános tanulókra nézve megállapított tandíjt a magántanulók is kötelesek fizetni s a vizsgálat letétele előtt magokat annak lefizetése, vagy az alóli felmentés felől igazolni.

17. §. A tandíjfizetés alóli felmentésre nézve a magántanulókra is a nyilvános tanulókra nézve fennálló szabályok alkalmazandók. A tandíj elengedése iránti kérvényeket a kellő okmányokkal, éi bizonyítványokkal felszerelve a 9-ik §-ban kitűzött határidő alatt vizsgálatra jelentkezők alkatmával kötelesek az illető jogtanodai igazgatóságnál benyújtani, mely a folyamodókat a tanártestület ez ügybeni határozatáról a magánvizsgálatokra kitűzött határidő előtt írásbelileg fogja értesíteni. Tagadó határozat ellen az illető a közoktatásügyi miniszterhez felebbezhet, mire nézve a 11-ik §-ban meghatározott eljárás irányadó.

18. §. Jelen szabályzat a mennyiben az első §-ban jelzett jogtanodáknál a magántanulókra eddigeli szükségelt hatósági engedélyre vonatkozik, — minden ily jogtanodára nézve kivétel nélkül egyéb részeiben pedig csak a közoktatásügyi miniszter közvetlen rendelkezése alatt álló az 1-ső §-ban említett jogtanodákra nézve bir érvénnyel, azonnal életbe lép, s minden evvel ellenkező egyéb rend, delemek, vagy szabályzatok hatályon kívül helyezettnek.

— **Értesítés.** A sz-kereszturi államtanító képezdében az 1868-iki XXXVIII t. cz. 102 és 134 §-ában elrendelt s évenként kétszer u. m. márczius és szeptember hónap végén tartandó elemi népiskolai tanítóképeségi vizsgák közül, az első f. évi márczius hó 28. 29 és 30-ik napján fog megtartatni; ezen vizsgálatra jelenkeznek:

a) Mindazon férfi és nőtanító jelöltek, kik a tanító képezdében a három évi tanfolyam bevégezése után egy-legfőlebb két évet gyakorlati tanítással töltöttek.

b) Kik a törvény keletkezte előtt már gyakortati tanulók voltak.

c) Végre csakis, kik magokat a tanítóságra magán uton képezték.

E vizsgálatra jelentkező tanító vagy tanítónő, jelölt folyamodványát Antalí Károly tanfelügyelő urhoz vagy alólirtoz, nyujtsa be; e folyamodványhoz köteles csatolni keresztlevélét, tanulmányairól és eddig folytatott pályájáról s erkölcsi magaviseletéről szóló bizonyítványait.

E folyamodványok folyó évi márczius 14-ig benyujtandók, a később érkezték nem fogadtatnak el.

Sz.-Kereszturt jan. 31 1871.

Sándor Mózes.
másod tanfelügyelő

A m.-vásárhelyi polgári dalegylet jan. 29-ikén tartá tisztújító közgyűlését elnök Tolnai Ferencz vezetése alatt; mikor is a szabályok értelmében legelőbb a zárszámadás vétetett tárgyalás alá, melyből kitűnt hogy az egylet — minden kiadásait le számítva — 114 frt. alaptőkével rendelkezik, melyből 100 frt. a helyi takarékpénztárba van kamatozás végett el helyezve.

Ezután a hivatali személyzet megválasztására került a sor. Általános fölkiáltás útján elnöknek megválasztott Tolnai Ferencz, alelnöknek Imreh Sandor, igazgatónak Tályai György, pénztárnoknak Lakatos János, gazdának Lag György, jegyzőknek Jakab István és Muntján Mihály.

Bizottmányi tagokul lelkész Kovács Áron, Bányai József, id. Csernát József, Tordai István, Polgár Lajos, Füredi András, Ferenczi József, Lőcsei Imre, Csizsér Albert, Kézel Károly, Almási József, Végh István, Nagy Károly, Farkas József, László Samu, Jeddi János, Heichling Vilmos, Zorger György, András Imre és Szóts Károly.

Sok fontos tárgy elintézése után a gyűlés meleg köszönetét nyilvánítá a m.-vásárhelyi ev. ref. egyház keblü tanácsának, mely szives volt az 1-ső oszt. leányiskola tantermeit az esti órákban ének gyakorlatra átengedni.

Örvendtes tudomásul vettük, hogy kerékgyártó Szócs Károly, az egylet pénztára gyarapítására 10 árazal o. é. frtot ajánlott föl Zorger György egy fali órával ajándékozta meg az egyletet, helyi kereskedő Duducz János 2 o. é. frtal gyarapítá az egylet kasszáját, tordai polgár Henter Károly meglátogatva egyletünket egy tanóra alatt az egylet kasszája gyarapítására 2 frtot ajánlott mind ezen kegyes adokozásokért köszönetét és hálás elősmérését nyilvánítja az egyleti közgyűlés.

KÜLFÖLD.

Páris elesett! ez ma a kiáltó jelszó egész Európában és azon túl is. Meg volt ez jósolva már több idő előtt, mint az üstökös eljött; s mégis, midőn eljött, épen mint a vészjelentő üstökös látásán — egy kimagyarázhatatlan titkos félelem, valami nyomasztó balsejtelem fogja el még azoknak keblét is, kik hangos lármával tagadják hitüket a sejtelmekben.

Mi vészt hirdet ez üstökös Franciaországra, ezt a capituláció feltételeiből borzalommal már megmérhetjük... De jaj; hátha a vészjós lángsörénye hazánk felé van fordulva?... mi vészt hozand majd reánk is? „Ki mondja meg, mit ad az ég?... Reszket a toll kezünkben, nem a vész félelmétől, de mert készületlenül találhatna, és mert nem bírök el talán annak nagyságát. Tán agyrém aggodalmunk? Bár ugy volna! De haj! a szabadság istennőjének ott épült trónja Európában, s ezt lerombolák most a királyságnál magasabb polezra vágyó autocratia könyörtelen ágyui. — Valjon hol találand az elűzött istennő ezental biztosabb, vagy csak megállható lakhelyet? Itt nálunk? vagy egyebütt? vagy sehol?

Egy könyvet most a szerencsétlenségében még nagyobb Franciaországért, és még egy könyvet a szab... de ne, még ne! „Még jőni kell, még jőni fog!” A költők próféták, a nemzetek prófétái; s ezekben hinni kell. Dícsőült költőnk jóságai erősítsek olvasóinkat midőn az alábbi táviratokat olvassák.

Brüssel, jan. 28. Gambetta londoni hírek szerint a Versaillesból vett tudósítások következtében beadta lemondását.

Berlin, jan. 29. Favre f. hó 28-án aláírta a párisi összes erődök capitulációját és három heti fegyverszünetet kötött. A párisi hadsereg hadifogoly marad Párisban.

Berlin, jan. 29. (Hivatalos) Versailles jan. 29 Vilmos császár a császárnőnek: Tegnap este három heti fegyverszünet köttetett: a sorkatonaság s a mozgók mint hadifoglyok Párisba belebbezettnek; a nemzetőrség átveszi a rend fentartását. Mi megszállunk minden erődöt, Páris körülfárolva marad; élelmiszerekkel elláthatja magát, ha összes fegyvereit kezünkbe szolgáltatja; az alkotmányozó nemzetgyűlés 14 nap alatt Bordeauxba egybehivatja. A hadseregek az illető vidékeket, egymás közt semleges területekkel, tartják megszállva. Ez reánk nézve első áldásos jutalma a hazafiságnak, vitézségnek és nagy áldozatoknak. Vajha nyomon követné a béke!

Bordaux, jan. 29. Berlin mellett a bajor fhg hir szerint francitirepök által kiket üldözött, meg-

ötletet. Clinehant tők az első hadsereg főparancsnokául neveztetett ki Bourbaki helyébe, kit az utóbbi leendő utódjaul jelölt, miután Bourbaki egy szerencsétlen esemény folytán képtelen activ szolgálatban maradni.

Bordeaux, jan. 29. Egy nyilvános gyülekezet egyhangulag protestál a fegyvernység ellen, s a következő pontokat fogadta el határozatilag: A kormányhatalom maradjon Gambetta kezében, s folytattassék a háboru a végsőig. Továbbá elhatározták, hogy Bordeauxban egy, Franciaország elsőrangú városainak republicanus társulataiból választott nyilvános közjóléti bizottság üljön össze. Egy küldöttség átvitte Gambettának ezen resolútiót. A praefectura előtt Gambettának tiszteletére tüntetés volt; mindazáltal a rend nem volt megzavarva.

Bern, jan. 29. Pruntrutból jelentik 28-áról: A poroszok elfoglalták Pont-Roideot és Hippolyteon keresztül Pontarlier felé nyomultak előre. A svájci határok hosszában feloszlott csapatok vannak. A 24. francia hadtest Verrieresbe ért s délfele halad; a poroszok Salinst megszállták. Bourbaki főhadiszállása 27-én Roulandban volt, Besançonból északra.

Konstantinápoly, jan. 29. Miniszterválság állott be; Ali pascha a szultánhoz hivatott.

VEGYES.

* **Brenner Jenny**, a prágai királyi országos színház első opera-énekesnője e hó 6-án (hétfőn) közkinátra még egy második és utolsó előadást fog rendezni, az „apolló teremben.” Helyek ára: körszék és erkélyi ülőhely az 1. sorban 1 forint, földszinti zártzék és erkélyi ülőhely a 2-ik sorban 70 krajczár, földszinti és erkélyi állóhely 40 krajczár. Jegyeket előre válthatni Wittich József könyvkereskedésében, az előadás napján este a pénztárnál. Kezdete 7 órakor.

— **Nálunk is érnek nagy kort.** E héten temetünk el itt egy 104 éves polgárnőt, ki végórája előtt még pár nappal igen türethető egészségben élt s minden érkeinek birtokában volt.

— **A m.-vásárhelyi takarékpénztárnak 1870. február havi üzletforgalma.**

Bevétel.	
Pénztármaradvány	44006 fr 25 kr
Takarékpénzt. betétek 76 főlől	13673 „ 46 „
Visszaíratott váltók	50330 „ — „
„ előlegek	3000 „ — „
„ zálogkölcsonők	1120 „ — „
Beíratott kamatok	1153 „ 75 „
„ illetékek	589 „ 2 „
Késedelmi kamatok	2 „ 87 „
Megtérített kezelési költségek	19 „ 15 „
Úrtékpapírok kamatai	1393 „ 30 „
Összesen	115287 „ 80 „

Kiadás.	
Betét visszaíratás 73 félnek	25092 fr 86 kr
Kifizetett betéti kamatok	16 „ 19 „
Leszámitott váltók	73990 „ — „
Előlegek értékpapírokra	270 „ — „
Zálogkölcsonők	1080 „ — „
Kifizetett részv. osztalékok 1869-re	3 „ — „
Mindennemű kezelési költségek	106 „ 42 „
Tiszti fizetések	158 „ 31 „
Pénztármaradvány 1870. decz. 31.	14571 „ 02 „
Összesen	115287 „ 80 „

Maros-Vásárhelyt, 1871. február 2.

Z. Dr. Knöpfler V. igazgató **Rápoly Károly** könyvvezető.

* **A m. kir.** belügyminiszter Züllrich Istvánt a jövődelmi adó kivételére ellen intézett fellebbezések tárgyalása s eldöntése czéljából a kolozsvári m. k. pénzügyigazgatóság székhelyén alakított felszólamlási bizottság elnökévé nevezte ki.

* **Bádenben**, és a környékén el van terjedve azon hír, hogy a Leobersdorf mellett fekvő schönauai jószágot Napoleon Lajos szándékozik megvenni, és ottan állandóan megtelepedni. — Schönau a harminczas években egy ideig Bonaparte Jeromosnak szolgált lakhelyül.

— **A jégtorlódás és vízemelkedés** a pestieknek komoly aggodalmat csinál. A nagy jégtorlasz elvált a Margitszigettől s a lánchídon akadt fenn s ismét összetorlódott. Títel környékén minden pillanatban tulesaphat medrén az ár.

* **Egy főnyeremény története.** Hét év előtt egy düsseldorfi kereskedő a 200,000 forintos nyereményhez jutván, Bécsbe ment lakni, és ott nagy lábon élt; két évig tartott a pénz, de ekkor már annyira kifogyott belőle, hogy végre már csak jó barátainak kegyadományából élt; ez is megszűnt s e napokban a rendőrség által mint korlór befogatott és düsseldorfba haza tolonczoltatott.

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1871. február 6. és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly.

Bägendorf község Dengel Mihály e. 527 f. haszonbér Maria Joan Monda Walmen Márton e. 70 frt kár megtérítés i. Horváth Károly Nicora György e. 186 frt 15 kr kár megtérítés i. Szorlea Zaharia Kota Stefan e.

egy felett. Szilágyi Márton Demeter Sándor e. tulajdonjog i. A n. enyedi kinc, ügyészség folyamodványa a Móre Albert féle kaszái ügyében. Kádár Mihály Juga György e. egy belső telek. Gosztaie Aron Pona Alexandru e. sommás visszahelyezés i. Vass Károly Dézsi Feren ellen. 1000 frt urbéri kötvény i. Csáki Mária s társa Szakács István e. tolvajság i.

Előadó k. t. bíró Csergedi János.

Juon Jacob Uroznak Vutia Jacobu Ursu és társa e. sommás visszahelyezés i. Gróf Mikes János Dragosiu Moise és társa e. sommás visszahelyezés i. Juon Jacob Popának Sioltea George és társai e. sommás visszahelyezés i. George Zanga Mamuleának Buchuru Achinul és társa e. igénykeresete, Nrabie Ilienak George Jacobu Strimbu e. sommás visszahelyezés i. Grünzweig Anton és társai Boér Károly e. Tontsch Friedrich Kultera Mátyás e. 200 frt i. Kraft Mária Kenczel András ellen, lakásjog.

Előadó k. t. bíró Lészai Lajos.

Günsek Annának Sigmond András e. kiskoru fia átengedése s tartása i. Dahinten Károly Dey Károly e. 60 frt i. Herbelin Fyigyes Zurner F. s Mathias czég csódtömege e. 172 frt i. Theil György Gergetu Josif s társa e. 65 frt i. Kővári László B. Huszár János e. 24 frt i. Rachilla lui Juon Opincariunak Libnibanu György e. 18 frt i. Bálint István Tamás Ferencz e. végrehajtás i. Id. Jakabfi Józsefnek Schuller Reginae. 639 frt kártérítés i. Receanu Joanunak Tincu Abraham mint Cero-sicheu Pavel hagyatéka gondnoka e. egy rét és 113 frt i. Hosszafalu előljárásiának folyamodása 41 frt iránt. Morscher Daniel Megyesváros községe o. 1053 f. i. Harkó Péterné s társnak Sásvári Károly e. 57 frt iránt. Pap Gagyné Székely Lepoldné e. egy elfoglalt írtás i.

Előadó k. t. bíró Dr. Endes Gábor.

Preda Niculai Gáspár János e. aposság i. Petru Kresunnak Juon lni Joszip e. egy házassági szerződés i. Sigmond Eleknek Leményi János e. ügye Sglimbea Juon-nak Bontea Gyorgye e. Jersabek József Nagy Mihály e. ügye. Pap Sigmondnének Tamás Kosztán ei Súbek Antal Geres Dénes e. váltó követelése.

Előadó k. t. p. bíró Deési Farkas.

Rothenbach Julia Szekula Zachariás kereskedő czég és Simon Frigyes e. elsőbbségi jog i. Bárdosi György gr. Teleki Sámuel mint grof Teleki Lajos godnoka e. 900 frt i. kártérítés. Bárdosi György gr. Teleki Sámuel mint gr. Teleki Lajos gondnoka e. 1000 frt i. kártérítés. Dakó Elek Szentes Mária e. 84 frt 15 kr i. Dr. Lindner Gusztáv Labatos Sándor e. ügyi i. Persián Márton csódtömege báró Kemény Domokos e. 500 frt i. Br. Kemény Kálmá Szekeres Sándor e. 411 frt 59 és frt kr i. Persián Márton csódtömege gr. Fszterházi János e. 72 frt i. Siel György Batos községe ellen, egy gát helyre állítása iránt.

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Tribusz Antal.

Zachia Juon Petrunak Posterku Dumitru e. birtokháborítás i. Gallanu Fironának Gallanu Demian e. egy föld negyedrészenek átadása i. Dező Máriaának Nagy András e. sommás visszahelyezés i. Özv Hegyessi Sándornának Barabás Susa e. sommás visszahelyezés i. Lakó Mihály és Csecs Józsefnő között forgó birtokháborításos ü. A királyi kincstárnak Lup Tivadar e. 3410 frt 54 kr i. Bíró Istvánnak Molnár Dávid e. kártérít. i. Makaria Máriaának Skortia Jakab és társa e. igénykereseti.

Előadó k. t. bíró Dózsa Dániel.

Molnár Istvánnak Demeter Sandor e. hártérítés i. László Sigmondnak László Mózes e. Tomsa Sámfrának Oltyán Todor sat. e. sommás visszahelyezés i. Miklós Andrásnak Gergely István e. fekvőség i. Drágos Lázár-nak Szász Györgyné e. adosság i. Kandó Klárának Bedő Albert e. 1166 frt i. Boér Ferencznének László János e. osztály iránt.

Előadó k. t. bíró Pipos Péter.

George Pantea Popának Anna Lukács Márton e. szerződés teljesítése és kártérítés i. Bocskai Albert Miklós-nak Bocskai Albert Gergely és társa e. egy belső telek kibocsátása i. A Molnár Mihály árvaának Molnár József és György e. 14 frt 29 kr i. Káspér Jánosnak Zerbes János e. kártérítés i. Szennyes Györgynek Toth István e. 22 frt 66 kr i. Mironu Sivanta Nicolae Sivanta e. egy laktelek átadása i.

Előadó k. t. bíró Elekes Pál.

Bukur Deléának Benedek Gyula és társai e. 76 frt 20 kr és 19 frt 81 kr i. Fogarasi Juonnak Guga Matfei e. 21 frt 32 kr i. Özvegy Kabós Sámuelné és Kabós Gergelynek Oláh Nádos községét községét érdeklő kárpótlásai kintalása i. Strauss Jánosnak Páskovits Salamon és társai e. 69 n. véka kukuritza visszaadása vagy értékének meglérítése i. Müller Mihályna Tomanl Károly e. 278 frt 32 és fél kr i. Nagyszebeni parafin gyárnak Luxetich Ödön e. több eszközök vissza szolgáltatása i. Gross Györgynek Lienert András e. 60 frt i. Bartalis Annának Bartha József hagyatéka e. gyermek tartás i.

Előadó k. t. bíró Petri Ádám.

Támpa Kosztátyiné Bogdán Floriánné és társa e. fekvőségeknak a végrehajtás alóli feloldása i. Klapu Dumitru Parhaita Todor e. két ökor átadása és kártérítés i. Nagy Sándor Jenei Gábor e. 60 frt kártérítés i. Maurer

Károly gr. Toldi Károlina és társa e. fekvőségnek árve-rezés alóli kivétele i. Koter Ferencz és társai e. sommás visszahelyezés i. Tamási Katalin Szalka Juon és társa e. birtokháborítás i.

Előadó. k. t. p. bíró Illyés Károly

Gliga Danyillának Tyiokán Gyurka Oniszia e. zárlat i. Heilinger Jánosnak Hársits Rudolf és társa e. 60 frt i. Szentkirályi Sándornének Veress Dénes e. 144 frt i. Szentkirályi Sándornének Balla Márton e. 72 frt Csipkés Eleknek Veres Borbára e. örök szerződés i. Veisz Adolfnak László Ignácz e. vissza helyezés i. Sándor Mózsezsnek Nagy Mihály hagyatéka e. 90 frt 20 kr i. Haltrich János és nejének Szentkirályi Sándorné e. 400 frt i.

(Vége következik.)

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Február 3.)

5% metallique	58.80
5% nemz. államkölcson	67.70
1860. államkötvény	94.25
Bankrésztvény	720.—
Hitelrésztvény	251.10
London	123.90
Ezüst	121.25
Arany	5.84
Napoleon arany	9.95 ¹ / ₂
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	78.25
„ „ „ temesi	77.—
„ „ „ erdélyi	75.25
„ „ „ horvát-slavon	83.50

Felelős szerkesztő:

HORVÁTH GÁSPÁR.

HIRDETME NYEK.

Eladó birtok.

Marosszékre M.-Vásárhelytől egy mértföld távolba 30 hold belső telek (melyből 8 hold gyümölcsös) 359 hold szántó, 76 hold kaszáló, 15 hold erdő, lakház és gazdasági épületekkel. Értekezhetni **Czecz Miklós** urral Maros-Vásárhelytől Bánfi háznál.

(6)

2—3

Egy Landauer-féle kocszi eladó, a tulajdonossal értekezhetni lehet a „Naphoz” czimzett vendéglőben.

(7)

2—3

Hirdetmény.

A maros-vásárhelyi takarékpénztárnak, az alapszabályok 54. szakasza értelmében, **1871. február 27-én Maros-Vásárhelytől a városi tanácsház nagytermében d. e. 9 órakor** rendes közgyűlésre lévén tartandó, erre a részvényesek az **alapszabályok 45. és 46-dik szakaszára** való figyelemztetés-sel tisztelettel meghivatnak.

Gyűléstárgyai:

1. Elnök választás.
2. Igazgatói-jelentés az 1870-ik év ügykezelésről.
3. A számvizsgáló bizottság jelentése.
4. A választmányi jegyzőkönyveket vizsgáló bizottmány jelentése.
5. A választmány külön előterjesztései.
6. Költségvetés 1871-re.
7. Az új alapszabályok kihirdetése.
8. Az intézeti utasítások bejelentése.
9. A választmány kilépő tagjai helyett újaknak választása.
10. Választmányi javaslat az 1870-dik évi osztalék iránt.
11. Írásban beadott indítványok és kérvények,

M.-Vásárhelytől, január 21-én 1871.

Z. Dr. Knöpfler Vilmos,

(5)

3—3

igazgató.